

Terugdringen Recidive

November 2004 / F&A / 4834

Het ministerie van Justitie is medio 2002 gestart met het beleidsprogramma Terugdringen Recidive (TR), met als doel het verminderen van recidive bij volwassenen na detentie.

Deze factsheet geeft op hoofdlijnen aan:

- Wat de aanleiding (en achtergrond) voor het programma TR was.
- Wie de doelgroep voor het programma TR is.
- Vanuit welke doelstellingen er wordt gewerkt.
- Welke verschillende partners zich hebben ingezet.
- Wat de kemelementen van het programma TR zijn.
- Hoe de planning er uit ziet.
- Waar meer informatie te vinden is.

Aanleiding en achtergrond

Het programma TR maakt deel uit van het Project Modernisering Sanctie -toepassing, dat onderdeel is van het kabinetsbrede Veiligheidsprogramma. Het programma TR wordt uitgevoerd door het ministerie van Justitie, de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI)/ het gevangeniswezen en de drie reclasseringsorganisaties gezamenlijk en heeft als hoofddoel het voorkomen dat gedetineerden na hun straf opnieuw een delict plegen.

Zowel in de missie van de Dienst Justitiële Inrichtingen als in die van de reclassering nemen reïntegratie van justitiabelen en recidivevermindering een belangrijke plaats in. Om te komen tot een vruchtbare samenwerking, met als belangrijkste doel het verminderen van recidive, is het programma TR gestart. Daarin worden de krachten gebundeld en wordt één gezamenlijke aanpak ontwikkeld.

De aanpak en opzet van het programma TR zijn gebaseerd op ervaringen uit verschillende Angelsaksische landen, met name het Verenigd Koninkrijk en Canada. Daar spreekt men over de "What Works" benadering. Deze benadering heeft als invalshoek de selectieve inzet van op de persoonlijke situatie toegesneden interventies die effectief gebleken zijn in het verminderen van herhalingscriminaliteit.

Doelgroep

De doelgroep waar het programma zich op richt bestaat uit volwassen verdachten en veroordeelden die na veroordeling een strafrestant hebben van minstens vier maanden en vervolgens na een verblijf in een penitentiaire inrichting terugkeren in de samenleving. Deze terugkeer vindt al dan niet plaats via een zogenoemde drangvoorziening, een penitentiair programma en/of een voorwaardelijke vrijheidsstraf.

Hoewel de systematiek om het gestelde doel te bereiken integraal van toepassing is op de gehele doelgroep, zal waar nodig voorrang worden gegeven aan veelplegers en plegers van ernstige gewelds- en zedendelicten.

Doelstellingen

Het voornaamste doel van het programma TR is om in de loop van de komende jaren, door ontwikkeling van goed beleid en door begeleiding bij de implementatie daarvan, de recidive van (ex-)gedetineerden te verminderen.

Om deze hoofddoelstelling te bereiken zijn tevens enkele subdoelstellingen geformuleerd:

- Betere diagnose van criminogene en risicofactoren van gedetineerden;

- Ontwikkeling en ruimere toepassing van effectieve interventies;
- Een meer transparante samenwerking tussen het gevangeniswezen en de reclasseringsorganisaties;
- Betere aansluiting op maatschappelijke vervolgvoorzieningen.

Inzet partners

Het programma TR is een samenwerkingsverband tussen DJI/gevangeniswezen, de verschillende reclasseringsorganisaties (Stichting Reclassering Nederland, Stichting Verslavingsreclassering GGZ-Nederland en Leger des Heils) en het bestuursdepartement van Justitie. Medewerkers van deze organisaties hebben in werkgroepverband bijgedragen aan het realiseren van de (sub)doelstellingen van het programma TR. Ook wetenschappers, externe deskundigen, andere ministeries en gemeenten hebben een bijdrage hieraan geleverd.

Kernelementen TR

Diagnose

Er is een diagnose-instrument (RISc) ontwikkeld waarmee kan worden vastgesteld welke criminogene factoren aan het herhaald delictgedrag ten grondslag liggen. Criminogene factoren zijn kenmerken van mensen die kunnen leiden tot crimineel gedrag, zoals verslaving, werkloosheid, het ontbreken van huisvesting of gebrekkige cognitieve vaardigheden. Met dit instrument kan dus het recidiverisico worden ingeschat.

Ook is een beleidskader diagnose tot stand gekomen. In dit beleidskader staat beschreven wat het doel en de uitgangspunten van RISc zijn, hoe het instrument ontwikkeld is en voor wie, hoe RISc zich verhoudt tot andere diagnostische instrumenten die in detentie worden ingezet, en welke eisen moeten worden gesteld aan degenen die RISc afnemen.

Gedragsinterventies

Alle bestaande gedragsinterventies voor gedetineerden zijn geïnventariseerd. Ook zijn er wetenschappelijk onderbouwde kwaliteitseisen ontwikkeld op basis waarvan interventies beoordeeld zullen worden. Een eerste beoordeling van alle beschreven interventieprogramma's heeft inmiddels plaats gehad.

Omdat gedragsinterventies gericht op cognitieve vaardigheden (zo goed als) ontbraken, is besloten om een reeds bestaande Engelse training in Nederland te introduceren: de zgn. COVA-training.

Een daartoe ingestelde werkgroep heeft aangegeven welke gedragsinterventies (na verbetering) kunnen blijven bestaan, welke interventies afgeschaft moeten worden en welke nieuwe interventies geïntroduceerd of ontwikkeld moeten worden.

Op termijn zal een onafhankelijke, wetenschappelijke accreditatiecommissie gaan beoordelen welke gedragsinterventies aan internationaal erkende kwaliteitscriteria voldoen. Alleen erkende interventies zullen dan nog worden gefinancierd.

Samenwerking DJI /gevangeniswezen - reclassering

Er is een samenwerkingsmodel voor het gevangeniswezen en de reclassering ontwikkeld dat momenteel in drie daarvoor ingerichte pilots wordt getest. Het model bevat o.a. procesbeschrijvingen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Na een evaluatie zal het model landelijk worden ingevoerd.

Aansluiting maatschappelijke vervolgvoorzieningen

Het is van essentieel belang dat reïntegratietrajecten die in het kader van een strafrechtelijke sanctie worden gestart, een vervolg krijgen nadat de straf is afgelopen. Die overdracht schiet nu nog vaak tekort. In een verbeterplan Aansluiting Nazorg zijn voorstellen gedaan over de manier waarop gedetineerden na detentie beter opgevangen kunnen worden in de maatschappij. Na uitvoerig overleg met allerlei betrokken instanties, gemeenten en andere ministeries is dit plan met een overzicht van verbeterpunten in 2004 opgeleverd. Tevens is de verantwoordelijkheid voor de verschillende verbeterpunten en de bijbehorende oplossingsacties bij de verschillende partners belegd. Er is een projectbureau Nazorg ingericht dat de verschillende acties gaat coördineren en dat op basis van best practices een praktische handreiking, bedoeld ter ondersteuning van de uitvoeringsorganisaties, zal opleveren.

Wetenschappelijke evaluatie

De effectiviteit van de TR-aanpak zal wetenschappelijk worden geëvalueerd. Daarbij zal gebruik worden gemaakt van de zgn.

Recidivemonitor die door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het ministerie van Justitie is ontwikkeld.

Planning

De methodiek die in het programma Terugdringen Recidive is ontwikkeld, wordt experimenteel beproefd in drie regio's: Noord Holland Noord, Overijssel en Rijnmond. Mede op basis van de ervaringen die daar worden opgedaan, zal de landelijke implementatie de komende jaren gefaseerd plaatsvinden.

Meer informatie

- Visiebrief Modernisering Sanctietoepassing; brief van de minister van Justitie aan de Tweede Kamer d.d. 7 juni 2004.
- Factsheet Modernisering Sanctietoepassing; ministerie van Justitie, oktober 2004 F&A 4831.
- Vierde Voortgangsrapportage Veiligheidsprogramma; minister van Justitie en minister van BZK, oktober 2004.

Meer informatie is verder te vinden op de volgende websites

- <http://recidive.justitie.nl>
- www.justitie.nl
- www.veiligheidsprogramma.nl